

7

(כא) משתאה. משחומם³⁰ על רוב הזריות³¹ לעשות חסד. מחריש. ולא אמר לה אל תטרחי כל כך כמו שהיה ראוי בחק המוסר. לדעת. להכיר מתוך אופן חסדיה ורזיותה. ההצליח ה' דרכו. אם יהיה על צד הטוב והחסד הגמור. אם לא, ושיהיה כל זה לתקות איזה שכר.

סנינו (כא)

8

(כב) ויקח האיש נזם זהב ושני צמידים על ידיה. הכתוב הזה יחסר המעשה, שהיה צריך שיאמר ויקח האיש נזם זהב ויתן על אפה ושני צמידים על ידיה. ולכך אני אומר כי פירושו ויקח האיש נזם זהב ושני צמידים שיהיו על ידיה ויאמר לה בת מי את. ואחרי שאמרה אליו בת בתואל אנכי שם הנזם על אפה והצמידים על ידיה. כאשר אמר להם⁹⁵. אבל חסר כאן הנתינה וכן במקומות רבים.

ימין (כב)

9

ותרץ הנער ותגד לבית אמה כדברים כה האלה: ולרבקה אח ושמן לבן וירץ לבן אליהאיש החוצה אליה העין: ויהי כראת את הנזם ואת הצמידים על ידי אחת וכשמעו את דברי רבקה אחתו לאמר כה דבר אלי האיש ויבא אלי ואיש לא והנה עמד על הגמלים על העין: ויאמר בוא ברוך יהוה למה לב תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים: ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו: וישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם ית דברמי דברי ויאמר דבר:

ז"י ע"ג

10

ועתה אם יישכם עשים חסד ואמת את אדני הגידו לי ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל: ויען לבן ובתואל ויאמרו מיהוה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב: הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך כאשר דבר יהוה: ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה ליהוה:

(כד)

11

(ג) ויען לבן ובתואל, הקדים לבן לבתואל כי בתואל היה זקן ודברי הבית מוטלים על לבן⁹⁹. מה יצא הדבר, כיון שנודמן לך הדבר כאשר אתה מספר אין כדינו לדבר אליך אין או הן ואם נאמר לא, הוא רע ואין בידינו, ואם נאמר הן, הוא טוב ואין בידינו כי ביד האל הוא שהצליח דרכך עד כה.

הימין (כד)

12

ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר, סהוכן יצא ר' יהושע ב"ר נחמיה בשם ר' חנינא בר יצחק טהר הטוריה יצא.

מזכיר (כד)

13

ויגרש את האדם. גורש ויצא סגן ערן וישב לו כהר הטוריה, ששער גן ערן סמוך להר הטוריה, טשם לקחו ולשם החורו בסקום שנלקח, שנאמר א ויקח ה' אלהים את האדם, סאיזה סקום לקחו ססקום בית הסקורש, שנאמר ב לעבור את הארצה אשר לוקח ששם.

סיוק ז'א סיוק ב'

ואברהם וכן בא פתים ויהוה ברכ את אברהם בכל: ויאמר אברהם אל עבדו וכן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי: ואשבעך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לאיתקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי יושב בקרבן: כי אל ארצתי ואל מולדתי מלך ולקחת אשה לבני ליצחק: ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת והשב אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם: ויאמר אליו אברהם השמר לך פן תשיב את בני שמה: יהוה אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי מארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לורעך אמן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם:

ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק וספר מעל הגמל ותאמר אל העבד מיהאיש הלזה ההלך שדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעיר ותתקם: וספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה: ויבאה יצחק ויהיה שרה אמו ויקח את רבקה ותהיו לו לאשה ויאבהב חם יצחק אחרי אמו:

פנא יו ס"ה

2

אמר ר' אחא יפה שיחתן של עכרי בתו אבות סתורתן של בנים. פרשתו של אליעזר שנום ונ' רפים הוא אומרה ושונה, והשרץ סגופי תורה ואין רמו סטמא ככשרו. אלא טריבוו הסקרא, דשביי אומר טמא הטמא. ר' אליעזר ב"ר יוסי אומר זה זה

מזכיר (כד)

3

אליעזר עבד אברהם וכן ויושב כישיבה היה¹⁰⁰ ויאמר אברהם אל עבדו וכן ביתו המשל בכל אשר לו שמושל בתורת רבו¹⁰¹ הוא רמישב אליעזר א"ר אלעזר שרולה

מזכיר (כד)

4

ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי ויהאיש הזה ותאמר אלך: וישלחו את רבקה אחתם ואת מנקהתה תעבד אברהם ואת אנשיו: ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו ה הני לאלפי רבבה וירש ורעך את שער שנאיו: ותקם רבקה צרתיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד לרבקה וילך:

מ"י ע"ה

5

ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו לך וכלי טוב אדניו בידו ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור: בדרך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים לעת ערב לעת צאת שאבת: ויאמר יהוה אלהי אדני אברהם הקרה נא לפני היום שיהי חסד עם אדני אברהם: הנה אנכי נצב על עין המים ובנות נשי העיר יצאת לשאב מים: והיה הנער אשר אמר אליה הטינא יך ואשתה ואמרה שמה וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך יצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני: ויהי הוא טרם כלה דבר והנה רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל בן מלכה אשת נחור חיו אברהם וכדה על שכימה: והנער טבת מראה מאד בתולה ויש לא דעה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל: וירץ העבד ויקראתה ויאמר הגמלאיני נא מעט מים מכדך: ותאמר שמה אדני תמהר ותרד כדה על ידה ותשקהו: ותכל להשקותו ותאמר גם יי גמליך אשאב עד אם יכלו לשתת: ותמהר ותער כדה אליהשקת תרץ עוד אליהבאר לשאב ותשאב לכל הגמליו:

(כז)

והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח יהוה דרכו אפ"ל: ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלים: ויאמר בתמי את הגידו נא לי היש בית אביך מקום לנו ללון: ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור: ותאמר אליו גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון: ויקד האיש וישתחו ליהוה: ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם אשר לא יעזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך נתני יהוה בית אחי אדני:

(כז)

ויצא העבד כחפץ... ומגדת נתן לאחיה ולאמו... וילינו ונקומו בבקר ויאמר שלומי לאדני: ויאמר אחיה ואמה משב... הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך: ויאמר אלהם אל-תאחרו... אתי ויהיה הצליח דרכי שלחוני ואלכה לאדני: ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את-פיה:

בלא יי עיה

ויבא אנרקהם לספד... לשרה ולבכחה (בר' כג ב). מהיכן בא, מהר המורה. רבי יוסי אומר, שלש שנים עשה יצחק אבל על שרה אמו. לאחר עלש שנים לקח את רבקה ושכח אבל שרה אמו. מפאן אתה למד, עד שלא לקח אדם אשה, אהבתו הולכת אחר הוריו. לקח אשה, אהבתו הולכת אחר אשתו, שנאמר, על-כן יעזב איש את-אביו ואת-אמו ודבק באשתו (שם ב כד). וכי יעזב איש את אביו ואת אמו ממצות כבוד. אף שאהבת נפשו דובקת אחר אשתו, שנאמר, ודבק באשתו.

ויקי דיאל
סיק מא

כב מצא אשה מוצא טוב ויפק רצון מיהוה: מעשים טובים. ועוד: "מצא אשה" היא - המידות. ועוד: "מצא אשה" היא - המצות. ועוד: "מצא אשה" היא - עבודת ה'. מצא טוב. היא התורה. ויפק רצון מה'. היא התפלה, שיעשה ה' בקשתו.

הנא אע

גופא אמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן חנא מגין לברכת התנים בעשרה שנאמר ויקח עשרה ימים אנשים מוקני העיר ויאמר שבו פה ורבי אברו אמר מוכא במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל

בני גומ (15)

אמר רבי תנחום א"ר תימאי כל אדם שאין לו אשה שרי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה בלא שמחה דכתיב "שמחת אתה ובירך בלא ברכה דכתיב "להניח ברכה אל ביתך בלא טובה דכתיב "לא טוב היות האדם לבדו כעירבא אמרי בלא תורה בלא חוכמה בלא תורה דכתיב "האם אין עורתי בני ותושיה נדהה ממני בלא הימה דכתיב "נקבה תסובב גבר רבא בר עילא אמר בלא שלים דכתיב "ודעת כי שלים אהלך ופקדת נדך ולא תהטא

יעשינו (20)

אמר לו הקדוש-ברוך-הוא למשה, הן אמר לבנות ישראל, אם רוצות לקבל את התורה, שדרכם של אנשים הולכים אחר דעתן של נשים, שנאמר, כה תאמר לבית יעקב (שמות יג), אלוי הנשים. ותגיד לבני ישראל (שם), אלוי האנשים. וענו כלם פה אחד, כל אשר-דבר ה' נעשה ונשמע (שם כד ז).

ניקי דיאל
סיק מא

שנאמר ויקח בועז עשרה חנאים. ונמסכת כלה דמימי קרא דויברכו את רבקה (נרמשיית כל) איכא למומר דהתם: ברכת אירוסין והכל ברכנו נשואין ויש ללמוד מס' שיש לבניך ברכת אירוסין לאשה המתקדשת על ידי שליח שהרי אליעזר שליח-יהיה וגרלה דלסמכתא בעלמא היא דעשרה לא מיסתמנו מהתם ולא אירי פסטויה דקרא בברכת אירוסין:

בני גומ (15)

טוב, א"ר יוחנן בן נורי אתה מוצא עד שלא נבראה האשה כתיב "לא טוב היות האדם לבדו, אבל משנברא כתיב "אירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". ד"א כשהאשה טובה מצא טוב, כשהאשה רעה מוצא טוב שהוא מוצא את כל המובות מביחו, כה היא עושה נונבת את כל אשר לו ומוכרת ועושה אותו עני, אבל אם היתה טובה כתיב לאשת חיל מי ימצא וגי' בטח בה לב בעלה:

ויביאה יצחק האהלה שרה אמו את מוצא כל ימים שהיתה שרה קיימת היה ענין קשור על אהלה וכיון שמתה פסק אותו הענין כיון שבאת רבקה חזר אותו הענין. כל ימיה שהיתה שרה קיימת היו דלתות פתוחות לרווחה כיון שמתה שרה פסקה אותה הרווחה וכיון שבאת רבקה חזרה אותה הרווחה כל ימיה שהיתה שרה קיימת היתה ברכה מושלכת בעוסה והיה הגר דולק מלולו שבת ועד לילי שבת באהלה וכיון שמתה פסקה, כיון שבאה רבקה חזרו כיון שראה אותה שעושה כמעשי אמו עושה קיימתה במהרה מיד ויביאה יצחק האהלה שרה אמו.

שנא רבה
סיק מא

תיקס טעניני
מא

כב) מצא אשה, המוצא אשה ומוצא טוב ויפק רצון, היינו שמוצא אשה טובה מצד, וגם יפק רצון מצד האשה, שהיא רוצה בו, והוא משיג טוב ממנה, זאת היא מה, בהשגחת ה' יטיב:

בני גומ (15)

כל מדותיו של הקב"ה מורה כנגד מדה כדרך שמתנהג האדם עם אשתו הקב"ה מתנהג עמו וזהו שארז"ל זכה עזר לא זכה כנגדו שיעזרת בו כמו שהוא מורה בקנין וזה הסוד לא שייך כ"א בצדיקים וזה כל בן תורה שאין אשתו נשמעת לו אין ראוי להתרעם עליה כי הוא דאפסיד אנפשיה

תיקס דיאל
נכא

כב. מצא אשה מוצא טוב ויפק רצון מה'. - יתר הצלחת עניני העולם, כמו העושר והשלוח והכבוד, - פעמים רבות יגיע מהם נזק ואבדון. - כגון שיבטח בעשרו והנה כתיב בוטח בעשרו הוא יפול (י"א כ"ח), - או שיתגאה וירום לכבו בעשרו או בכבודו, וכתיב תועבת י"י כל גבה לב (ט"ז ה'), - ונאמר ורם לבבך ושכחת (דברים ה' י"ד), - ונאמר עושר שמור לבעליו לרעתו (קהלת ה' י"ב), - אבל מי שהוכיח לו השי"ת אשה טובה, - הפיק (מצא) בדבר זה רצון מהשם, - כי זאת תועלת באין נזק, וטובה מבלי רעה, כאשר כתיב אשת חיל עטרת בעלה (י"ב ד'), ונאמר ומימי אשה משכלת (י"ט י"ד), (וכל מה שמושפע מהשי"ת ביחוד אין בו צד רע, רק כולו טוב), ונאמר ורחוק מפנינים מכרה (ל"א ו').

בני גומ (15)